

Indúlt BÉTSBÖL Szeredánn 21. Már. 1787.

Lásuk, mi telt hirtelen.

Az egész világot orránál fogva hordozó Politikusok elrendelése szerént csaknem az ajtó előtt állanak azok az órák, mellyekre a' Felsőleges Monárkának Kersonéfusi utja meg vala határozva, mégis, ha igazat kell mondanunk, mi Bétsiek erről mindedig csak annyi bizonyost tudunk, mint a' hódban lakó emberekről; itt minden tseudeffégben vagy on, és a' Kávés házak' lakosfi, kiknek orrok a' faskesejünélis meszízebb szagol, azt futtogják, hogy még a' Muszka Tsáfszárneis visszafogna jöni, de ez annál nem igazabb, mennél bizonyosabb az, hogy ő Felsőlege a' maga uttyát minden bizonynyal Kersonéfus felé folytattya, noha a' Törökszélekről jött némely Rátz kereskedők által ez a' hír szárnyalt ujjolag közinkbe, hogy Konstantzinápolyból alattomban egy

Z

kém-

kémlelő Hajos fereg ment a' Fekete tengerre, hogy Kersonéfusra vigyázattal légyen. Ha a' Koronázás bizonyos, bizonyos ami F. Monárkhánknakis ottani jelen léte, ki maga fogja a' nagy *Katharinának* fejébe tenni a' Koronát. A' maga népének illy nagy terhét vifelő Monárkhának szörnyu út leszzen ez, anális inkább, mivel az egyenes uton, u. m. Magyar Országának, Erdélynek, Moldvának, Beszarábiának, Otsakoviának, Tátárországának nem akarván menni ő Felfége, mivel így a' Török földén kellene utazni, hól az út veszedelmes; fogmenni felső Magyar Országának, Lembergnek, Lengyel országának, Podoliának, Kis orosz Országának, és így 100 mértföldet kerülvén, egész uttya Bétstől Kersonéfusig 250 mértföld leszzen. Mioltától fogva a' F. Monárkha a' Muszka udvarral kereskedésbéli szövetségét kötött a' Fekete tengeren, a' Muszka örízet alatt kereskedő hajoji vagynak, és ezen alkalmatossággal most azokat megtekinti. — Mivel a' halálos ügyekből világosan kijött, hogy a' magok bűneiket megvallott Haza-árulóki a' Gyontató Atyáktól a' magok bűneik alól feloldoztattak, olyan rendelés tétetett, hogy a' Püspökök az alattak lévő Papoknak parantsólják meg, hogy az illetén bűnöföket nem tsak felne oldozzák bűneikből, hanem azokat a' kemény büntetésre kiis nyilatkoztassák. — A' *Légisfeld* fejére jövendő ítélet (Ezért a' Moguntziai választó fejedelem nem régiben esedezék ő Felfége előtt) még halasztatik, mivel az egész Hadi gazdaság mellett lévő Tisztek belé keveredetteknek lenni mondatnak; *Laszolais* a' maga ügyébe olly fő férfiakat elegyített, kikről az ország-árulást a' Monárkha felnem tette volna, azért ennekis kékik a' Sententziájá — errol rövidnap új hírek dobbantják az E. Közönség fülét, és Erdélyből is fogunk valamit hallani. — A'

Badai Univerfitás' Könyv-Tárja napról napra szaporodik; Nemrégiben a' *Ratna Ur'* fok ritka könyvei és kézírásaiis ehez adattak, mellyekért 400 Tallér esztendőnként való fizetése fog hóltig lenni. — Minden eltöröltött Klastromok Könyveit ide hordják. — Hertzeg *Eszterházi* edgy Protestáns Tifztyének kereszteleendő gyermekének maga leve Kereszt-Attya, de ez nem ujfág; mert már a' mi jövendőbéli F. Királynénk a' *Württembergi Ersébet* Hertzeg Kifaszszonyis azt itt Bétsben tselekedte vala a' múlt esztendőben. — Egy M. Váfarhelyről vett levél ereje szerént az Erdélyi Ref. Kollégyiomoknak (ütött az óra) minden mozgó és mozdulhatatlan jofzágit, a' konyha kalántól fogva, a' vestibulumig számba veszik, és fogják Kotyave-tyélni, mellyek, kéttiség kívül a' felálittandó Univerfitásra fognak fordittatni. — Edgy Szebeni levél mondja, hogy a' Réf. Consistoriumban 4 ujj tanúlt ifjakat választottak Professoroknak. Enyedre T. T. *Bodola János* Urat a' Theologiában, és T. T. *Benke Mihály* Urat a' Philosophiában, Sz. Udvarhelyre *Tsernátoni György* Urat, M. Váfarhelyre *Zilahi* Urat. — Edgy Pofonyban mulatozó *Szabó Sándor* nevezetű ifjúnak, azon Bétsi Német (*Oeconomica*) gazdaságra tartozó ujfág leveleknek magyarra való fordittások és kiadások (mellyeknek Bétsből való kiadásokról még a' múlt esztendőben már tudofittatott vala az E. Közönség, de az olvasoknak nem létek miatt kinem mehetett) megengedett, és fog nyomtattatni a' *Véber Simon Péter* Ur' sajtói alatt. — Bétsben nem külömben bizonyos Hónapi Levelek fognak Magyarúl világ eleibe jöni, mellyekről a' Tudositást a' kiadó közli az E. Közönséggel. Lám hogy a' mi F. Monárkhánk alatt senkinek sintsen esze's igyekezete megkötve, senkinek sintsen arra Pri-vile-

vilegiuma', hogy nállánál más jobb ne lehetne, és mint a' Mészáros a' Herének, Péter Pálnak gyűjtsön; kinek kinek, a' maga tehetsége fzeréért szabad a' vásár. — *Bukovinából Tsernovitzból* így tudósít edgy kedves Barátunk: Kedves Barátom! Ne tsudálkozz, hogy így kezdem Levelemet: itt a' vakok látanak, a' fánták járnak, és a' megholtak loháton nyargalnak! Itt egy bizonyos helységben halott esvén, minthogy a' hegyek alján lévő köszikla szakadások miatt a' holt - testet különben a' meszfze lévő temetőhelyre nem vihetik, az a' szokás vagyon, hogy a' lónak kerek ábrázatotskáját béborítván, a' holt - testet felalkalmaztatják a nyeregbe, és úgy viszik az örök nyugalomnak helyére, mellyet tegnap szememmel látván, nem tudtam tsudálkozzaké, vagy neveslek? — „Az elmúlt hónapban a' Bukovinai K. Biztos Urak olyan F. Parantsolatot vevének, hogy az Erdélyből régtölfogva, vagy újjonam általözökött jobbágyok visszfa küldessenek, kik a' virágzó Tavas kezdetével visszais fognak fegyveres nép között küldetni. „A' Török Udvar a' mi F. Monárkhának csak legkisseben lehető megfértödéséti kimondhatatlan szorgalmatossággal keruli, mely megtetszik, abból, hogy minden Birodalmá alá által szokott Székely 's más Magyarokat Országából kivervén, már itten Bukovinában az efféle kivert Magyarokból 5 tiszta Magyar Falúk épültek, mellyek közzül edgyet *Fogadja Isten* - nek hívják. — *Pofonybán* ezen hónapnak 12 - dikén edgy 26. esztendőös odavaló 'Sidó Leány kereszteletek meg. *Bathiáni József* Kárdinális Ur ö Eminentziája által adván ezt *Blumenthaler* Lelki Atyának, minekutánna a' Katholika vallásban bizonyos ideig gyakoroltatott volna, a' maga Szüleinek és edgy Városi Tanácsosnak jelenléte' ben közön-

zönféges helyt megpróbáltatván, és ujfolag megkérdeztetvén, ha mégis kedve volna e' vallását változtatni? — megmaradott a' magatzieljánál állhatatosan, a' honnan sok R. Katholikuskok, Augustána Vallásúak' és mások' jelenlétekben T. T. *Klobusitzki* Plébános Ur által megkeresztelteték. — A' F. Monárkha parantsolni méltóztatott, hogy a' Magyar Leveles-tárok' (Archivum) Elenchusia újra felhányassék, jó rendbe szedessék, kinyomtattassék, és mindeneknek az olvasásra kiadattassék, hogy minden ember a' maga Familájának leveleivel megismerkedhessek, és tudhassák: hol, 's mit keressen. —

A' F. Monárkha, tudjuk, hogy olly rendelést méltóztatott vala tenni, mely szerént akar mely Torvényszék' Présesse is az alatta lévő, magát rendkívül való adosságba vert Tiszteket, a' Monárkhának hírré adván, hivataljoktól megfoszthattya, melyből edgy bizonyos Tartományban következő példa történék a' napokban: Edgy Tanátsos, ki a' maga hivataljában tudós és szorgalmatos vala, bizonyos reményfégtől tápláltaték, hogy jövendőben szép örökségbéli jús kerül a' kezére, a' maga Hitelezőitől hirtelen elnyomattatik a' napokban. A' Préses eleibe megyen az ügy, ki mentséget keres vala ezen elnyomottatottak szabadulására, de a' Hitelezők semmivel nem gondolván, az egész Tanáts előtt panaszláznak, és foglágba való tételét kérék az Adósnak. Ez az ottan lévo Urafágnak fülébe menvén, valóságos nemesi indulatjaikat adák, hogy ezen derék és közönféges szeretetre méltó Férfiat megszabadittsák. Mi-hent ezen dolog a' Tanáts eleibe vitetett, már a' Présesnek nem lehetett, hogy az Udvarnak híré ne adja, és így a' szerentsétlenség' örvényei között képzeltek vala lenni a' Tanátsos. Midőn ezen szo-

mo-

morú környülállások között volna, jó reggel még
 virratta előtt edgy Gavallér mégyen hozzá, és maga
 magát folostökomre ajánja nálla. Légy vig kedvel
 (monda végtére) kedves Barátom; egy bizonyos
 napon, mennél hamarább, hivd öszve Hitelezoidet,
 és mindenedet elkotyavetyéltetvén, fogadom, hogy
 az egéiz dolgoknak jó kimenetele lesz. Megtse-
 lekfszi a' nyomorúság' harapófogója között lévő Ta-
 nátsos, 's hát a' kotyavetyén lenkit mást nem lát-
 hatni, mint fő Gavallérokat (tzoki 'Sidó) Dámákat
 és fő Udvari Tiszteket. Azokat a' falon fuggo ké-
 petskéketis, mellyek 5 — 6 garast értenek, 100's
 200 forintokra verékfel, mellyeket legottan tselédjeinek
 vízfsza ajándékozának; az adosllágot kifizeték, még 100
 forint fellyül marada. Ugyan azon napon, mellyen a' ko-
 tyavetye tartaték, jon Bétsból a' Monárkhától a' parantsol-
 lat a' Préseshez, hogy az ados Tanátsos a' maga hivataljá-
 ból botfáttállékel; és a' Hitelezöknek a' Törvény szerént
 adassek kezekbe, de a' Préses jelentvén ő Felfégének,
 hogy már minden adosllágát nem tfak ki fizette, ha-
 nem magánakis még pénze maradott, a' kegyelmes
 Monárkha legottan parantsolá, hogy ezen, a' Pur-
 gatorium tüze által már meg tisztittatott derék Férfi,
 a' maga hivatalába állittastlék vízfsza. A' valóságos Nemesi
 indulatokkal buzgó kétfzeres nemes szivek igy tartának-
 meg a' Monárkhának edgy szolgálatra született jó szolgát,
 's igy mentének ki edgy adosllág keleptzéjébe szorúlt de-
 rék Férfiat. — A' Hajdani Királyoknak és Fejedelmek-
 nek többnyire mind olyan szokások vala régen, mint Pi-
 látusnak, hogy a' mit meg irtak, 'a meg vóltirva, ha
 mindjár a' más pertzentésben a' dolognak ellenkező
 vagy ártalmas következéseiről megvalánakis gyözet-
 tetve; ezt most a' kinyílt szemü világ éppen nem
 tizelekfszi. Ha a' Bölts Jósef a' tegnapi rendelésiben

esett fogyatkozásról ma meg győzöttetik, már hól-
nap azt megújítani 's változtatni elnem málatja —
a' minthogy a' nem régiben kijött büntetésbéli Tör-
vényes könyvetskétis ben tiltatott, melyben, vagy
változások fognak még esni, vagy toldalék adatik
hozzá. — *Lakatos János* a' nemes M. Testorzó vi-
tézek' fergének azon Szabó Mestere, ki a' Legényt te-
tétől fogva talpig megnézvén, már jól tudta még a'
természeti testbeli hibákatis a' Magyar köntössel el-
palástolni, és a' ki Frantzia és Pruszszus Országokba
is, edgy levél borittékban jött tzerasztálotskára, olly
Magyar oltözeteket küldött a' Gavalléroknak, hogy
abban *Momusis* hibát keresni nem bátorkodott volna;
a' múlt hetekben, Felefégestől edgyütt meghaláloz-
ván, igen tisztességesen temetteték, hagyván ma-
ga után edgy magánál a' mesterfégeben semmivel sem
alábbvaló legénnyét, ki most a' megholt' hivatalát te-
lyesíti.

Rómából. Itten nem regiben edgy szegény asz-
szonynak, kinek már 4 gyermekei valának, kettős
gyermeke születvén; elvégezik ketten a' Férjével,
hogy az edgyiket a' gyermek nevelő háznál tennéle,
hogy a' többire annál jobb gondot viselhesse.
Elmegy a' Férj a' kisdeddal, és mihelyt a' maga Kis-
dedje letételének helyére érkezék, ott talál egy
más bépóliált firánkozó tsetsemöt. Konyoruleteffég-
re indul a' szegény ember: felvészti az ott talált gye-
reketis, és a' magájéval háza viszi. Ezt látván a'
Felefége, elretten, hogy a' helyett, hogy a' gyere-
kek' száma kevesednék, még szaporodik. Felel az
Ura, én azon helyre érkezvén imé e' firó Kisdedet-
is ott találám, megiletődött rajta szivem, azért
viszsa hozám neveljük őket, gondja vagyon az
Istennek ezekre. Ezen szókra ki polálván a' Kis-
de-

dedet, 12 aranyat és edgy Tzedulát talála vele, melyben a' vala irva, hogy minden hónapban a' *Minerva* Temploma Plébánusához menvén, ezen Kisdednek Dajkája 6 Tzekhinot (arany) fogna mindaddig nyerni, mig a' gyerek életben marad. Megörül a' szegény Legény, megyen a' nevezett Templom Papjához, 's hát a' dolog tökéletesen igaz. — így jutalmaztaték meg az ártatlanakon való könnyөрületesség — mely — oh! be fok Anyáktól van számkivetésbe küldve.

A' Bétsbe jövendö Urfiak számárais valamit. — Itt most minélhamarább edgy egész Familia fog a' szegyen köven állani, u. m. Az édes Anya a' maga Leányával, az édes Atya tulajdon 2 fiaival, kik mind ugyan azon edgy gyökérről nőtt galagonya fák. Az egész Historia rövideden ez: Edgy L* G* nem régeben megindúl a' *Kupidó* zászloja alatt estvefelé, és edgy vén Banyánál lévő Leánykát haza késér. Midön a' bezárt kamarában tfak a' két ifjabbak vólnának, zörgetnek az ajton, elfikoltya magát a' hamis bordában szött vászon, mert 3 Politzáj Katona fegyveresen megyen reájok, kik mind a' kettöt fogfágra vinni akarván, az Urfi 2 arany oráját és gyűrűjét ott hagyá mentfégnék. Háza megy, és edgy Pajtássának beszélvén, más estve mondja a' Pajtás; mutasd meg nékem azon személyt. Ekkor ezis hasonlo képpen elmenvén a' roz borrel, megint reá ütnek erreis a' Politzájok, demár más 3 Politzáj lévén lesbe; bérontanak és az első 3 Politzájt és a' Kuplernét Leányostól fogfágba kiférék. Itt az első Palitzáj az atya vólt 2 fijával, a Kuplerné az Anya, és az ötödik ennek leánya, kik már régtől fogva ezen kerefet által élödtenek, és most fognak meglakolni. Az első 3 Politzáj hamis börbe vólt öltözve, és nem azon szolgálat beli.